

ČESKÉ LIDOVÉ DIVADLO

9

ČASOPIS ÚSTŘEDNÍ MATICE DIVADELNÍHO OCHOTNICTVA ČESKÉHO V PRAZE

ROČNÍK XXVII

ŘÍJEN 1947

DRAMATICKÁ DÍLA Al. Jiráska, Al. a Vil. Mrštíků, V. Štecha, Gabr. Preissově
a všech ostatních významných českých dramatiků

dodá obratem **Divadelní nakladatelství a knihkupectví Otakar Růžička**
Praha II, Karlovo nám. 30. Telefon 280-07, 749-63

Ochotnická půjčovna divadelních kostymů, národních krojů a masek

NAŠE ŠATNA

(majitel Družstvo pro postavení Tylova domu)

PRAHA I, DLOUHÁ TR. 25, TEL. 642-36,

doporučuje ochotnictvu své služby.

Ježto čisté výtěžky odevzdává podnik ochotnictvu na zřízení ochotnického stánku (Tylova domu v Praze),

podporuje ochotnictvo objednávkami ve svépomocném podniku vlastně sebe.

J E V I Š T Ě *za nejlevnější ceny*

horizonty, stojkové dekorace

nové zařídí,

staré obnoví

i celé výpravy se zárukou dodá býv. divadelní mistr

a šéf výpravy pražských divadel

Jos. POKORNÝ **PRAHA II, TROJANOVA UL. 12 - TELEFON 440-83**

Jediná firma toho druhu v Čechách!

KROJE A KOSTYMY, JAKÉ MAJÍ BÝT A NEJSOU DRAŽŠÍ!

L. Letenský - Praha II - Poříč 8 - Telefon 233-64

Československému ochotnictvu! (K 100. výročí zrušení roboty).

Příští rok shrnuje několik významných jubilejí a národních svátků, jejichž dějinný význam nelze opomíjeti. Obzvláště sté výročí zrušení poddanství selského lidu promlouvá k nám silným ohlasem zápasů a bojů o svobodu člověka. Tento motiv bude vůdčí ideou velkých slavností, které budou provázeti jubilejní hospodářskou výstavu v Praze v květnu 1948 na výstavišti. Obraz vývoje lidové kultury v uplynulém století nebyl by úplný bez pomoci a přehledu práce našeho ochotnictva. Jemu jsme vděční za pronikání obrozeneckého ducha do nejzazších míst našich zemí. A také jeho činností vzdělávací a výchovnou byl povznesen selský lid k dnešní vyspělé úrovni našeho zemědělství. Ochotnictvo vždy vycházelo z lidu a jemu především sloužilo jako mravní a kulturní složka obecného úsilí o prospěch vysokých zájmů národních.

Dovoláváme se nyní tohoto velkého poslání čl. ochotnictva, které neztratilo ničeho ze svého významu ani v novějších letech svého vývoje. Bylo vždy vedeno k tomu, aby vycházelo z potřeb národa a sloužilo jeho nejširším vrstvám. Tím byl nejen udržen, ale také zpevněn program ochotnického divadla a prohlouben smysl ochotnické myšlenky, vycházející z lidu a vzájemné jeho pomoci. Nastal právě čas, kdy jí bude zapotřebí co nejvíce. Výročí zrušení selské poroby je nejen událostí pro naše zemědělství. Také lidové umění zobrazuje nerozlučně vliv této historické proměny na duchovní život lidu. A jím právě ochotnické divadlo promlouvá co nejlépe jako živá a živelná síla lidového hnutí. Jsou proto nadechávající oslavy zrušení selského poddanství také věcí zájmu našeho ochotnictva, jsou s ním nutně spojeny historicky a ideově jako součást lidového projevu a národního života. Čsl. ochotnictvo náleží proto k jeho mluvčím i nyní a samo, valnou částí vycházejíc z řad našeho zemědělského lidu, bude s ním zaslouženě a právem oslavovat výročí zániku selské poroby i přijímatí vděk za všechnu obětavou a cílevědomou práci, věnovanou lidovému probuzení i povznesení.

Se zřetelem k těmto vrcholným zájmům prohlašujeme a zdůrazňujeme potřebu účasti širokých zástupů našeho ochotnictva na připravované hospodářské výstavě v r. 1948, a to zcela samostatnou prací všech našich ochotnických divadel. Bude záležitostí v přehlídce práce našeho ochotnictva, a to ve dnech 20. až 30. května 1948 na scéně Divadla mladých pionýrů v Praze II, Havlíčkovu nám.

Pro výběrová představení vypisujeme tuto soutěž:

- I. skupiny, do níž náležejí všechna vesnická divadla ochotnická z obcí do 2000 obyvatel s volným výběrem hry podle vlastního uvážení,
- II. skupiny, do níž náležejí všechny ostatní ochotnické soubory z obcí nad 2000 obyvatelů s volným výběrem hry z tohoto repertoaru: Macháček »Ženichové«, Klicpera »Hadrian z Římsu«, J. K. Tyl »Paličova dcera«, Jirásek »Lucerna«, Stroupežnický »Václav Hrobčický z Hrobčic«, Šubert »Jan Výrava«, Sokol-Tůma »Gorali«, Horký »Bejvávalo«, Říha »Hluchý klas«, Stehlík »Mladá« a další, jichž názvy uvádíme v »Pokynech«.

Všichni k soutěži se přihlašující účastníci (spolky), ať organizovaní v ÚMDOČ či nikoli, ohlásí nejdele do 10. prosince 1947 nejbližšímu okrsku ÚMDOČ, a nejsou-li jejími členy, tedy přímo kulturní komisi celostát. zeměděl. výst. 1948 v Praze, min. zeměděl., Praha II-Těšnov název hry, k soutěži zvolené, za účelem koordinace úkolů, aby se zamezilo štěpení sil a umožnilo se jejich soustředění na společné úkoly většího rozsahu. K průběhu soutěže vydá ÚMDOČ vlastní pokyny. Vítězným souborům z krajevých soutěží bude pro konečné vystoupení v pražském Divadle mladých pionýrů poskytnuta úhrada dvoudenního pobytu v Praze, jakož i zdarma doprava osob a dekorací i zavazadel.

Čsl. ochotnictvu se dostává touto soutěží příležitost k novému osvědčení jeho aktivní součinnosti s lidovou kulturou. Věříme, že plnou účastí všech na společné práci našich zemědělců a ochotnictva bude prohloubena jejich jednota a dokumentována jejich společná cesta od poroby k svobodě.

Dnes, kdy se všichni snažíme, aby pojem ochotnictví nebyl synonymem pro diletantismus, nýbrž aby označoval zvláštní typ struktury jevištního díla dramatického, nebude si naše úvaha o jevištním pohybu všimnout jenom psychologicko-fysiologických faktorů, jež vytvářejí ilusionistický, realistický pohyb na většině ochotnických jevišť. Naopak, musíme si uvědomit, že podobně jako jiné složky divadelního představení, i jevištní pohyb vyjadřuje v mnohých představeních, jež možno nazvat současnými, tendenci k uměleckému výrazu, v němž se svébytně projevuje. Jinými slovy — pozorujeme, že divadelní pohyb chce být tancem nebo se chce tanci pokud možno přiblížit.

Po dlouhém údobí ve vývoji divadla, v němž se sice pohyb stával mnohdy jednou z důležitějších složek představení, málokdy však zatlačil do pozadí projev slovní a herecký (realismus), zdá se, že přichází doba, kdy tanec a divadlo se důvěrně sbližují. Že tato slova platí pro vývoj divadla i mimo ČSR, svědčí slova našeho nejlepšího současného theoretika tance Jana Reye o červnové choreografické soutěži v Kodani (Divadelní zápisník 4, 1947, str. 195): »Především se ukázalo, že tanec dnes nebezpečně tíhne k divadlu, t. j. k hereckému projevu. Smazává hranice mezi činohrou a baletem, vypomáhá si recitací i zpěvem.

Opačnou tendenci — k tanci zjišťujeme v inscenacích dnešních divadelních režisérů. Je jasné,

že se tu rýsují nové úkoly pro naše režiséry. Musí se seznámit se základními typy tanečního umění, musí pracovat se schopnými choreografy a konečně musí požadovat od herců, aby jejich tělo bylo schopné tanečního projevu. Patrně souvisí tato tendence po zdůraznění složky tance s dynamičností celé společenské struktury poválečné. Zde v pohybech nových typů lidí, podle vzoru racionálních strojů i atletických disciplín, ve zvýšené citlivosti na ekonomický rytmus, jakož i v celé pohyblivé součásti tkví inspirační prameny pro nový tanec.

Pozornosti našich režisérů chtěli bychom doporučit zvláště dva typy tance: Akademický tanec (klasický balet) a český folklor. Akademický tanec měl by se stát předmětem odborného studia jak režisérů (a ovšem choreografů divadla), tak — a to především — herců. Doporučujeme jej nejprve proto, že má přesně vypracovanou nomenklaturu, že učí tanečníka, aby technicky dokonale a přesně disciplinovaně zvládl všechny své pohyby, že ačkoliv nejvíce exponovanou částí zdají se být při něm nohy, přece jinak téměř rovnoměrně rozděluje pohyb mezi všechny části těla, že svou racionálností pohybů odpovídá charakteru dnešního divadla a konečně, i když se sám někdy nemusí stát samostatnou složkou dramatického díla, přece zvýšená reakční pohybová

Pokrač. na str. 133.

Hledáte dobrou ochotnickou hru?

- B. Rajská - Smolíková, **ZE STARÝCH MLÝNŮ**, veselohra, 3 dějství,
 J. L. Doudlebský, **NAŠI PALIČÁCI**, veselohra, 3 dějství,
 J. L. Doudlebský, **SRDCE A PLAMEN**, hra z hasičského prostředí, 3 dějství,
 J. L. Doudlebský, **SRDCE NA KOVADLINĚ**, veselohra, 3 dějství,
 J. L. Doudlebský, **DĚVČÁTKO Z LESŮ**, hra se zpěvy, 3 dějství,
 J. Kubík, **KRISTINKA Z MYSLIVNY**, myslivecká fraška, 3 dějství,
 M. Šebková, **TRAMPOTY FOŘTA BOROVÍČKY**, veselohra, 3 dějství,
 M. Šebková, **EMÁNEK TO ZAŘÍDÍ**, fraška, 3 dějství,
 M. Šebková, **POD KVĚTY JABLONĚ**, veselohra, 3 dějství,
 J. Kubík, **ŘEKA ZPÍVÁ**, hra o 3. dějstvích podle V. Hála,
 V. Nejedlý, **HVĚZDIČKY NAD VESNIČKOU**, veselohra, 3 dějství,
 E. A. Hruška, **LÁSKA NA ROZCESTÍ**, komedie o 3 dějstvích,
 J. Kubík, **VYPŮJČENÁ PANÍMÁMA**, fraška, 3 dějství.

Hry technicky dobře proveditelné, nezatiží vás finančně, běžné dekorace, pokoj neb náves, lehce nacvičitelné, malé obsazení, 10 - 12 osob, nemají kostymní úbory, nejsou nikterak politicky neb třídně zahrocené. Hry pro dobrou zábavu!

HRY AUTORŮ, JEJICHŽ JMÉNA ZNÁ KAŽDÝ OCHOTNICKÝ SPOLEK A KAŽDÝ OCHOTNÍK!

Hry, které vycházejí ve 2 - 3 vydáních a některé vyjdou již ve vydání čtvrtém!

Ukázky pro malý počet výtisků nezasíláme • Seznamy zdarma a franco!

„SCALA“

divadelní a hudební nakladatelství, knihkupectví a zastupitelství, s. s. r. o.

PRAHA II, POD SLOVANY 2 • (dříve Vladislav Iglauer) • (též u knihkupců)

Národní umělkyně **Růžena Nasková**, rodem **Nosková** (* 23. X. 1884 v Praze), dcera zapomenutého českého spisovatele nerudovského stylu i monogramu, magistrátního úředníka Josefa Noska, »byla herečkou dávno před tím, než o divadle a o dramatickém umění zvěděla«, píše r. 1937 její sestra spisovatelka **Helena Malířová**. Dávno okouzlena divadlem, přibližovala se k jevišti literárními vztahy přes olšanskou villu S. K. Neumanna a literární salon Růženy Svobodové, v němž s jinými tehdy zrajícími osobnostmi uměleckými poznala také Hanu Kvapilovou. Její odmítnutí vedlo rozdychitěnou divadelní adeptku k umělkyni zkušenějších vlastností učitelských, k Otylii Sklenářové-Malé, jež svým školením mluvy dala první základy herectví Růženy Noskové, zprvu uplatňovanému na nejrůznějších scénách pražských ochotníků. Také pěvecké školení předcházelo prvnímu angažmá v daleké Lublani (1904), kde plně tři roky umělecky rostla a sílila od úloh princů a naivek až k dramatickým rolím nejrůznějších poloh, než se r. 1907 vrátila do Prahy. Na jaře toho roku ji angažovalo tehdy právě zahajující Vinohradské divadlo, ale v nahodilém vystoupení na jevišti holešovické Uranie objevil ji Jaroslav Kvapil pro Národní divadlo, jemuž vinohradští ze smlouvy ustoupili, takže smlouva ze 7. července 1907 byla již 17. srpna téhož roku naplněna prvním vystoupením Růž. Noskové jako Markétky v Goethově »Faustu«.

Tedy právě před čtyřiceti lety vstoupilo do Národního divadla, na něž si doposud ani ve snu neodvážilo vzpomenouti, toto triadvacetileté děvče vytáhlé postavy, rusých vlasů a zdravě bohatého hlasu, jemuž se však nedostávalo dosti vlastní osobní průbojnosti. Goethovu Markétu vystřídala sice jako první role bohyně Derketo ve Vrchlického »Trilogii o Simsonovi« i Schillerova »Marie Stuartovna« a také Eva v Madáchově »Tragedii člověka« byla prvním velkým úspěchem mladistvé herečky, ale již po dvou letech (rovněž jako po dvaceti) byla ohrožena výpovědí pro nedostatek lepšího využití. Jen příležitostně obohacovala svůj umělecký rozmach většími rolemi, jakou je třeba Straba v Zeyerově »Neklanovi«, titulní postava Vojnovičovy dramatické básně »Smrt matky Jugovičů« nebo Isota v Hardtově dramatu »Blázen Tantris« vedle společenských portrétů a stařen, které již tehdy byly jevištním údělem sotva se rozvíjejícímu mládí v plném rozkvětu života, ducha a krásy. Leč přes to v dalších pak letech vstupuje Růžena Nasková a provdáním za malíře Fr. Nasku též Nasková v popředí domácího i klasického repertoaru nejednou stěžejní roli jako na př. Valčou Peroutovou v Šrámkově »Létu« či kněžnou v Jiráskově »Lucerně«, paní Higginsovou v Shawově »Pygmalionu«, nebo Olivii v Shakespearově »Večeru tříkrálovém«, Blaženou v jeho komedii »Mnoho povyku pro nic« i Roxanou v Rostandově »Cyranovi« a Kateřinou Hübscherovou v Sardouově komedii »Madame Sans-Gêne, mezi nimiž ještě celá řada postav poji se s dalším zráním výrazně osobitě již umělkyně. Nicméně proměny vedení Národního divadla po první světové válce neprojevovaly se zprvu příznivě pro její tvůrčí vzestup a naopak stíny nezájmu o něj a dlouhé neporozumění vzdalovaly

Národní umělkyně **Růžena Nasková**, člen činohry Nár. divadla v Praze.

Dokonč. se str. 132.

schopnost a disciplinovanost hereců, kteří akademický tanec ovládají, přispěje k tomu, že pohyb, byť byl v sebe užším vztahu ke konkrétnímu pohybovému projevu, bude i projevem uměleckým.

Český folklor měl by se pak stát předmětem bedlivého studia české divadelní režie pro své divadelní hodnoty, kterými se velice snadno vřazuje do divadelních struktur. Svědčí o tom na př. české lidové hry, které tanec jako samostatnou

složku často obsahují.

Tuto krátkou úvahu o jevištním pohybu, která postrádá historického přehledu a hlubší theoretické studie, doplňujeme ještě zjištěním, že konečná hodnota pohybových prvků divadla je dána až v rámci celého představení, je projevem režisérské osobnosti. A v úvaze, která si jí všimá jen takto izolovaně, můžeme naznačit toliko metodu pracovního nácviku a hlavní zdroje současné inspirace, o co jsme se pokusili.

umělkyni nové práci a lepšímu ještě využití jejich schopností. Jen díky veřejné již pozornosti, postrádající uplatnění Růženy Naskové, bylo zabráněno opět hrozičímu propuštění z Národního divadla, které konečně zase hledalo a nalézalo pro ni vhodné úlohy zejména po důstojné a oslňující Erlynnově z Wildeova *»Vějíře lady Windermeerové«*, stoupající pak titulní postavou Jiráskovy klasické veselohry *»M. D. Rettigová«*, Konrádovou *»Kvočnou«*, Mastílkovou v Tylově *»Fidlovačce«*, Šestákovou v jeho *»Paličově dceři«* a dalšími úkoly k nespornému již dědictví po zesnulé Marii Hübnerové.

Státní cena v r. 1931 a rovněž cena země České v r. 1937 spolu s letošním jmenováním národní umělkyni jsou vnějším výrazem vážnosti a závažnosti tvůrčích hodnot Růženy Naskové stejně jako vděčnosti za obohacení růstu našeho dramatického umění novou, kypivou silou bohatého lidství a svéráznou českostí podob, promlouvajících motivy ženství a mateřství k nejširším vrstvám lidovým. V nich také a v jejich obdivných a láskyplných sympatiích zobrazuje se nejelastněji skutečně národní význam Růženy Naskové, jež téměř třem stům postav propůjčila všechnu něhu a kouzlo svého člověčenství i energii a živost, vždy

vycházející z hlubin velkého ducha a srdce. S přirozenými vlastnostmi své bystré a zvědavě pronikavé inteligence, nadána vzácnou ušlechtilostí v užití jemného humoru a ironie, bezelstným úsměvem i lehkým posměškem stejně jako opravdovostí citu a bolesti vryvá se v paměť každou ze svých podob co nejtrvaleji. Ať prostou rázovitostí lidového typu či ušlechtilostí představitelky rodové hrdosti proniká vždy lidský obsah, jež zjemňuje přisnost a příkrost zjevu, prodchnutého vždy jiskřivě pohotovým smyslem pro vtip a v porozumění vzdejší křehkosti. Ale ani ve vysokých polohách dramatického napětí neselhává umělecká pravdivost Růženy Naskové, spějící od tiché a vnitřně tajené bolesti plachého pohledu k ráznému i pevnému výrazu sošné monumentalitě, strhující velkolepostí zjevu a melodičností hlasu vzácné jadrnosti a čistoty. Obsáhle široký rejstřík dramatického umění Růženy Naskové poji s drobnou tříští velké a památné celky repertoíru klasického i moderního v jeden nedílný obraz umělkyně, jež rovněž osobními vlastnostmi a přednostmi ušlechtilé duchaplné a vzdělané dámy vstupuje trvale do dějin českého divadla a představuje vrcholy dramatického umění, za něž vděčíme Růženě Naskové, umělkyni vpravdě národní.

ANTONÍN SKÁLA: Mahen divadelní

II.

Brněnský knihkupec St. Kočí před 25 lety začal z podnětu Mahenova vydávat sbírku, nazvanou *»Nápady a výpady«*, knihovna pro každého. Vyšlo tam ve volných lhůtách jen asi 3 čísel (tolik se mně podařilo zjistit přesně), a všechna čísla této knihovničky pro českého člověka napsal a pod nejrůznějšími, často groteskními pseudonymy vydal sám Jiří Mahen, jak je pravděpodobno. První číslo má název: *»Zpívající pyramida«*, *Rozmluva s čertem* (autor Pavel Stodola) má jako motto citát ze Steffena.

»Společenské svazky se rozšiřují. Individua stávají se svobodnější. Staré sociální svazy se uvolňují. Nové se tvoří. Stará víra mizí. Nová víra vede osudy lidstva vstříc neznámé budoucnosti. Ve všem, co trvá, je bezpečí, neboť životnost těchto věcí je všade pochybna. Ve všem, co přichází, je

nebezpečí, neboť tyto věci neprokázaly ještě svou schopnost žít. Ale, kde je nebezpečí, je i naděje...«

Třetí číslo má název: *»Jak se dělá divadlo?«* Nezbytná příručka pro všechna divadla a pro ochotníky. Napsal Kamil Urbánek a v úvodu čteme: *»Věřím, že divadlo bude čím dále posvátnější věcí pro srdce a duši moderního člověka; a až z něho vyhážíme všechn kejkliřský, pozlátkový svět, zbytečné lóže, hloupou naturalistickou výpravu se vším, co život jenom fotografovalo, naduté herce — křiklouny a nastrojené slečinky, které si dají říkat umělkyně — bude z něho kousek chrámu.«*

Jinak je to podle autora pár jednoduchých slov o divadelní práci, jakýsi stručný pracovní řád pro divadlo činoherní, volání po umělecké kázni v divadle a tvůrčí práci hercově (*»Starost a menší*

Divadelní historky Václava Krofty

O Šamberkovi.

V divadelní causerii, otištěné v *»Národních Listech«* dne 17. ledna 1885, v níž Neruda vtipně se zmiňuje o tom, jak jedna dáma mezi čtyřma očima mu prozradila, že má »honzíka, urobeného ze sena v ceně za dvacet krejcarů« a jak prý teprve nyní pochopuje, proč se za ní na ulici plížil tolik oslů, naráží také slavný člen redakce *»Národních Listů«* na časté výpovědi a opětá angažování svého přítele Šamberka. O Šamberkovi totiž bylo známo, že svými šířavými vtipy udělal si — což je lehké pochopitelné — více nepřátel

než přátel a že tyto jeho vtipy, zasahující nejčastěji vlivné divadelní činitele, bývaly jako bomby, ohrožující pevné základy divadelní disciplíny. Proto dostával Šamberk často výpověď, jež byla ovšem zakrátko zase vzata zpět, neboť humorný František Ferdinand byl v rolích, které odpovídaly jeho nonchalantní komice, jež dobromyslně karikovala lidské pošetilosti, mistrem nepřekonatelným. A tak v divadelních buletínech, jak úsměvně o tom Neruda píše, bývala zprávička, že »na utužení divadelního řádu« odchází Šamberk od Národního; leč za 14 dní nato zase následovala zpráva, že »na platné rozmnožení výkonných našich sil pan Šamberk byl zase přijat do divadelního souboru.«

Nár. umělkyně RŮŽENA NASKOVÁ v rolích: ŠESTÁKOVÉ (Tyl „Paličova dcera“) - MARIE TEREZIE (Bozděch „Zkouška státníková“) - TITULNÍ (Vojnovič „Smrt matky Jugovičů“) (Z časop. „Nár. divadlo“)

role nesmí být vedlejší starostí uměleckého vedení), podněty k vědomému úsilí celé činohry a vnitřní režii každé hry, rozdělení funkcí mezi dramaturgem, režisérem a ředitelem divadla, kde se nezapomíná ani na inspicienta a jeho scénické pomocníky, napovědu, rekvisitáře, oponáře a osvětlovače. Rozvrh zkoušek, základní zásady praktické režie, vtip divadelních paus — to jsou ve zkratce základní prvky studijní praxe, kterou by měli ovládat bez výjimky všichni herci, ale zvláště každý ochotník. Je to divadelní řád v kostce.

Páté číslo této knihovničky pro českého člověka je příručka pro básníky a diletanty. »*Moderní drama snadno a rychle*.« Napsal Josef Zamazal. Mahen tu ironicky začíná: »Napsat moderní drama není zrovna nic těžkého. Dostaneš nápad, zamyslíš se, rozmyslíš se, sedneš, počneš psát, píšeš a píšeš a hle! drama je hotovo. Tak to aspoň vidí často naše kritika u českých dramatických autorů...« ale dokládá vážně: »Dramatik má vidět spravedlivě a hluboko... Zvláštní dar pohledu má prý mít dramatik... Drama má být stavěno solidně... Na dramaturgovi se žádá, aby si uměl ve stavbě dramatu najít jedině správný okamžik k útoku... Správný a jasný výraz řeči podporuje

jednoduchý a vážný vzruch v dialogu... Moderní drama má být jistě dílem, které se chvěje intimním, pravdivým životem.« Ještě dnes se zamyslí nad těmito nestárnoucími postřehy každý, kdo má divadlo rád, chce mu rozumět a pokouší se je dělat podle dneška vzorně. A konečně 7. číslo přináší další Mahen-Richardsonův nápad: »*Rozřešme českou divadelní otázku*.« Vyšlo v roce 1922, ale v leckterých námětech nejsou to nápady ani dnes zcela zastaralé, protože se jich jen malá, velmi malá část před více než 20 lety mohla uskutečnit:

»Poměr státu k divadlu«... »Divadlo má být zvonicí pro velice napjaté chvíle, v nichž zápasíme o metafysické hodnoty do poslední krůpěje krve, v nichž bojujeme o smysl života, o své očistné vášně, a svou věčnost, budoucnost lidstva a boha!«

»Chceme, aby se na prknech začínala zase bojovat bitva duchů, a nikoliv bitva parády, laciných nápadů a efektů.«...

»Věříme, že divadlo se stane významnou školou lidstva, poněvadž se díváme do budoucnosti.« Mahen nebojácně tehdy napsal, že provisoria, v nichž se pohybuje dnešní české divadlo, jsou zabíjakem dramatického umění a to bezohlednějším, než si širší obecnost dovede představit, staví se směle

A tak Šamberk stále »odcházel a přicházel«. »On je ve věčném pohybu,« žertem dodává Neruda — »a podívejte se na něho — je zdravý, usměvavý, kulatý, jako v ouplňku měsíc! Každý spravedlivý člověk by ho za takové přičinění jen pochválil a odměnil. Zejména, když — jak už řečeno — na utužení divadelního řádu včas odejde a pak zase včas na platné rozmnožení výkonů našich sil se vrátí zpět. A oběho je našemu divadlu třeba jako vezdejšího chleba. I musíme býti tedy přáteli Šamberkovi povděční, že se tak stará o zpřísnění divadelního řádu a pak zase o platné rozmnožení výkonných sil naší první scény.«

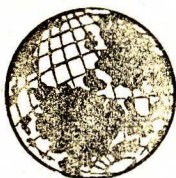
Když prý Šamberk četl — o tom už ovšem Neruda nepíše — tuto chválu o svých zásluhách z úst nad jiné povolaných, napsal prý si supliku k ředitelství Národního divadla o přídavek, cituje zmíněné Nerudovy řádky, jimiž slavný zakladatel českého feuilletonu zdůrazňuje jeho zásluhy o Národní divadlo. Bohužel, tuto žertovnou Šamberkovu supliku páni z Národního nebrali žertovně a tak mu hned zase »na utužení divadelního řádu« bylo pohroženo novou výpovědí. A nedošlo prý k ní tehdy jen proto, že byl na repertoiru »Strakonický dudák« a autor »Jedenáctého přikázání« byl tu ve svém Kalafunovi nenahraditelný.

proti nešťastnému kompromisu s Němci, kterým byly dány 2 dny v Městském divadle v Brně, kde činohra se na velké jeviště dostala sotva jednou za týden.

Připomíná už tehdy (psal se rok 1922), že divadlo má být místem, kde se rodí nové myšlenky a kde se odehrává tvůrčí proces. Volá nadšeně po skutečném divadelním obecenstvu... »Je ho zatím málo, ale bude ho více, když se o to postaráme.«

Útočná slova Mahenova přece za poslední dvě desetiletí přinesla kus pokroku. Stát a země plní dnes poctivě své úkoly ke scénám, stálým i krajovým. Dnes musíme ještě přesvědčivě pohnout okresy a obce, které se jen pozvolna stávají členy družstev regionálních scén, k tomu, aby plnily soustavně své finanční povinnosti a věcné úkoly (divadelní sál, světla, otop, úklid, šatny, uvaděči) ke krajovým divadlům a osvětové rady s ochotnickými okrsky a spolky, musíme získat k tomu, aby se staly soustavnými vychovateli četných návštěvnických obcí, všech stálých divadel v kraji. Pak teprve se uskuteční Mahenovo volání po praktickém vyřešení české divadelní otázky. Zatím jsme na poloviční cestě k cíli, který nám skoro před 25 lety Jiří Mahen nebojácně načrtl ve svých nápadech a výpadech.

TOVÁRNA NA KANCELÁŘSKÉ A REGISTRAČNÍ POTŘEBY

Dura

PRAHA VII, Přístavní 1

Telefony 701-24, 704-92

Spisové krabice, pořadače, aktové desky, rychlovazače, odkládací desky, archivové krabice, podpisovací knihy, průklepový papír, cyklostylový papír, razítkové podušky a ostatní kancelářské potřeby.

III.

A jsme s naším Mahenem v divadle a posloucháme jeho vtipný proslov, třeba jen literárně historický úvod: »Před oponou.« Bylo to v letech 1919—20, kdy Jiří Mahen byl činoherním dramaturgem brněnského Národního divadla a tehdy v brněnské Redutě připravil pozoruhodný cyklus vybraných literárních večerů, jimž vždy předcházel dramaturgův stručný rozbor.

»Tyto proslovy před oponou,« čteme tam v úvodu, »neměly být nikdy dlouhými literárními přednáškami, naopak měly býti krátké, informovat a povzbuzovat zároveň.«

Chtěly připravovat brněnskou divadelní půdu a sblížovat obecenstvo s dramatickými autory a scénickým provedením.

Z českých problémů a her dotýká se zde Mahen Jiráskovy »Lucerny« (cituje tu stále průbojně Tyršovo: »Musíme vyniknout, t. j. musíme se zase octnout v tom popředí vzdělanosti a osvěty pravé, kde už jsme byli. To bylo Tyršovým ideálem a to musí být také ideálem českého divadla«). Mluví o Studentu v divadle (»Nepaměti do propasti musí klesnout to divadlo u nás, které vycházelo vstříce příliš krotké nebo příliš nevázané zábavě maloměšťáckých duší.«), o povinnosti k mladým a nejmladším (»Povinnosti, které má divadlo k dramatické literatuře vůbec, měly by být jedinou vůlí, jež ovládá scénu vedle scény, ale víte dobře, že není této silné vůle, kolik by mělo být — a tak je nutné často o těchto povinnostech hovořit, aby se na ně zbytečně nezapomínalo.«).

Ze světových dramatiků přibližuje tu Mahen severského Strindberga, irské drama, Björnsonovu scénickou tvorbu (»Rukavička«) a její protějšek, Heinebergův »Balkon«. Vedle ukázek z dramatických hříček francouzského romantismu (Mussetův »Rozmar« a »Marianniny vrtochy«), Courtelinových aktovek a Curelova trojaktového dramatu otvírá Mahen své bystré pohledy do dramatické tvorby nejstaršího žijícího anglického dramatika Bernarda Shawa; zajímavé bude srovnání, jak působily Shavovy komedie před 25 lety (»Doufejme, že Vás všechny rozcílí »Fannina první hra« jak náleží. Počítali bychom si to za velkou zásluhu, kdyby se nám to podařilo«) a jak je dnešní obecenstvo uvědoměle již přijímá. Dvanáct proslovů, z nich dva z Městského divadla a deset z brněnské Reduty, které Jiří Mahen shrnul do své klasické sbírky »Před oponou« (vyšla r. 1920 v Brně u St. Kočího s obálkou a v úpravě E. Miléna), bude ještě dlouho zdrojem a vzorem všem kulturním pracovníkům, kteří živým úvodem chtějí hru nebo jejího autora přiblížit širokým vrstvám lidovým, které dnes přicházejí do našich divadel.

Mělo by se nalézt nejen více dobrých následovníků, kteří by dovedli ve vhodné chvíli svěže a zhuštěně promluvit před oponou, ale také dosti těch, kteří dovedli a chtěli takové proslovy psát. Je to práce záslužná, složitá, výchovně odpovědná, ale také velmi potřebná všude.

Mezinárodní ochotnický kongres, konaný ve dnech 19. až 21. září 1947 v holandském Rotterdamu.
(Pod schody první zprava star. UMDOČ Jos. Hudeček. — K článku Jos. Hudečka »Hrst dojmů z Holandska«.)

Kolem domácích scén

Sedláčkovská jubilea.

Před 25 lety 23. července 1922 zemřel em. člen činohry Národního divadla *Alois Sedláček*, jehož herecká živelnost až do pozdních let pronikala nejrůznějšími postavami širokého repertoáru. Někdejší milovník s prken venkovských hereckých společností byl později v souboru Národního divadla jedním z nejoblíbenějších charakterotvorných umělců přirozeností svého vyzrálého umění, jež s věrnou realistickou kresbou pojilo stejně vážnou jako bodrý humor. Působení jeho roztomilosti se vtělilo plně do jeho dcery *Anny Sedláčkové*, jež se právě (* 29. IX. 1887) dožila šedesátých narozenin, vzdána však již aktivní divadelní činnosti. Zahájila ji v dětství v Národním divadle uprostřed velkých a dějinných postav českého divadla, z nichž Marie Hübnerová byla její učitelkou. Strídavě na scéně Národního divadla a Městského divadla vinohradského vyzrála v osobitou umělkyni nevšedního kouzla jako představitelka typů vyhraněných společenských způsobů francouzských salonů. Křehká hra sváděla ji od vážných úkolů, ač i v nich oslňovala zjevem a vyvolávala dojmy, jimiž strhovala k úspěchům, jaké v tomto oboru nebyly dopřány žádné jiné umělkyni. Repertoir domácí i světový měl vždy v Anně Sedláčkové spolehlivou oporu, jež vedla i svedla umělkyni často k samostatnému a později i k vlastnímu podnikání za poslední války v pražském Mozarteu. Jím prozatím byla uzavřena umělecká činnost umělkyně, jejíž sláva dozívá v pamětnících tohoto nevšedního zjevu světových forem českého divadla.

ej.

Nové národní umělkyně.

V oboru dramatického umění byly jmenovány první národní umělkyně: *Leopolda Dostalová* a *Růžena Nasková*. Obě, vzájemně si blízké generačně i významem tvůrčí činnosti, zároveň se ji odlišují, dosahující každá ve své

umělecké osobitosti vrcholů českého dramatického umění. Nesporně zasloužená pocta oběma jeho vůdčím představitelkám měla by však nalézt také vhodnou formu, provázející její udělení. Shodou okolností vyzněla při slavnostní premiéře obnovené Jiráskovy veselohry »M. D. Rettigová« jako spontánní hold národní umělkyni *Růžence Naskové* k současné oslavě 40. výročí jejího působení na scéně Národního divadla. Stejně jako při jmenování *Václava Vydry* a *Viléma Zítka* nyní rovněž v případě *Leopoldy Dostalové* nenaskytla se však taková příležitost k zveřejnění významné pocty a mělo by proto býti v chystaném statutu o národních umělcích pamatováno na nezbytné vnější prostředky jejího oficiálního prohlášení. V našem veřejném životě nemůžeme si stěžovat na nedostatek formálních ohledů a slavností, jež jsou mnohdy nadměrným tříštěním pracovních úkolů nás všech, ale jde-li o věc tak výsostné povahy národního vědku, jsou na místě všechny důvody, povyšující rozhodnutí vlády na skutečný projev vůle lidu a její tlumočení slavnostním aktem je jen samozřejmým doplňkem a rámcem dějinného obrazu.

ej.

Dramatik národním umělcem.

V druhém zářijovém jmenování nových národních umělců dostalo se této vynikající pocty také dru *Františku Langrovi*, který obdržel tento laur jako první z našich dramatiků. Voják a činný účastník obou zahraničních odbojů, lékař povoláním i posláním, v celé své literární tvorbě promlouvá lidským a lidovým výrazem k nejširším vrstvám a to nejen řadou svých próz, ale především pracemi dramatickými. Jejich ohlas byl nejen doma, ale i daleko za hranicemi také úspěchem českého divadla, jež vděčí *Frant. Langrovi* za doplnění i oživení svých vývojových cest.

-8-

Restaurace Vinohradského divadla.

Městské divadlo na Král. Vinohradech je poslední pražskou scénou, která se vrátila po prázdninách k další své činnosti teprve 1. října. Zdržení vzniklo propůjčením divadelní budovy Mezinárodnímu festivalu mládeže, jehož program od 23. července do 15. srpna t. r. vyzníval také na vinohradské scéně úspěchy, jichž není u nás pamětníka. Nebývalé návaly a stejně temperamentní projevy nadšení účastníků představení festivalu zanechalo však i trvalé následky na opotřebení divadelního zařízení a inventáře. Tím spíše pak bylo nutno přistoupiti k zamýšleným opravám Městského divadla, které si vyžádaly již škody, vzniklé na budově bombardováním 14. února

1945. Tak byly 18. srpna t. r. zahájeny restaurační práce, spojené s vymalováním vnitřku celé budovy, jakož i s opravou nástrojných malby, rekonstrukcí požárního i strojního zařízení, jejichž náklad dosáhl celkem i s udržovacími výlohami částky 1.330.000.— Kčs. Poskytl ji Ústřední národní výbor hl. města Prahy jako majitel budovy, jež postavena v r. 1907 je právě 40 let mateřskou scénou vinohradské činohry, která pro svoji jubilejní sezónu je také po vnější a technické stránce vybavena co nejnověji. S tímto novým oděním z prostředků obecních měl by se uvnitř Městského divadla zastkviti také nový obecný duch, poprávající umělecké správě co nejširší možnosti k nejnepříjemnějšímu rozvinutí tvůrčích sil, zbavených jakékoli přítěže těžkopádné úřední či politické konstrukce. ý.

Ze zahraničních jevišť

Francouzské divadlo.

Pařížské oficiální scény prodělaly v minulé době krizi. Divadlo Odéon bylo přejmenováno na Lucemburský sál a připojeno k Francouzské komedii. Protože však byla tato spojená scéna rezervována avantgardní skupině mladých, odešli někteří velcí umělci, kteří se nechtěli podříditi nové disciplíně a přísné organizaci a uplatňují se teď jinde, kde mohou tvořit po svém. Tak Jean-Louis Barrault, stoupenec Gordona Craiga, přešel k Théâtre Marigny na Champs-Élysées a zahájil tam Hamletem. Uvedl jej v novém překladě Gideově, který je jasný a přesný. Kritika ovšem měla námitky proti Barraultově pojetí titulní role, protože prý každý divák má už předem připravenou svou představu nešťastného prince dánského drve, než se zvedne opona. Ale Barrault vložil své pojetí Hamleta takto: »Nechtěl bych z Hamleta udělat romantika, neboť ho pokládám za bytost mužnou, bytost, jež měla schopnost žít normálně a v níž je více utrpení než hořkosti, mnoho něžnosti a mnoho neukojené lásky.« Druhou hrou repertoáru Barraultova jsou »Falešná sdělení, (Fausses confidences). Je to jedna z posledních a skvělých komedií Marivauxových. K této hře je připojena nově vzkříšená pantomima »Křitel« od básníka J. Préverta, z níž jsme u nás viděli ukázkou ve filmu »Děti ráje«.

Tato hra byla oceněna kritikou jako nejdokonalější představení v Paříži. Francouzská komedie provedla v loňském údobí Beaumarchaisovou »Figarovou svatbou«, která tam byla po prvé uvedena v r. 1781. Nynější režisér J. Meyer ji uvedl na scéně zladěnou do tehdejší doby, tedy na způsob vaudevillů osmnáctého století. Bohužel, časovost satiry, která tehdy připravovala půdu franc. revoluci, nelze dnes ničím nahradit. Dále hraje se tam klasická hra Racinova »Phèdra« a novinka »Hedvábný střívěček« od Claudela, hra, která zabírá téměř celý život hrajících osob a tím dosahuje nezvyklého a zajímavého rozpětí časového. — Koncem minulého roku byly uvedeny na scéně v Paříži dvě významné hry, a to: »Romeo a Jeanetta« od J. Anouilla, známého u nás »Antigonou«, »Krutým štěstím« a »Návštěvou na zámku«. Pozornost dále vzbudila u kritiky i diváků hra znamenitého dramatika Arm. Salacroua »Noci hněvu«, kterou jsme viděli i na našem Stavovském divadle. Tato hra má zápletku, která se rozvíjí v 5 jednáních. Čtyři vlastenci poškodí německý vlak, jeden z nich je raněn a hledá pomoc u svého přítele Bazira. Ten, aby neuvedl do nebezpečí svou rodinu, udá jej u gestapa. Osud udavače ličí další jednání. Přicházejí mstitelé a zastřelí jej. Zde by měl děj vlastně končit, ale dramatik jde dál a nechává v posledním

jednání diskutovat živé s mrtvými a uvádí tak diváka do ovzduší, v němž všechny osoby dramatu jsou oceněny podle své pravé hodnoty. Druhým významným dramatikem, jehož hry mají v Paříži velký úspěch, je španělský básník Federico Garcia Lorca. Jeho hra (také u nás hraná) »Dům doni Bernardy«, dále hra, která má název jakoby vzatý z Dekameronu: »Láska Dona Perlimplina k Béliše v její zahrádce« a která začíná jako konvenční fraška a postupem děje vyvíjí neočekávanou lyriku, jsou úspěšné hry sezóny. Fred. G. Lorcu zavraždili falangisté a zabili tak skutečně velkého dramatického básníka nové doby. Nedávna novinka, hra mezinárodního dramatika A. Koestlera »Soumravný bar« (Le bar du Crépuscule) v Paříži úplně propadla. M. Boučková.

Návštěva Sadler's Wellsova baletu v Praze.

Pod záštitou Britské rady navštívil Prahu Sadler's Wellsův balet a ve dnech 15. až 21. září uspořádal ve Velké opeře 9 představení. V čele společnosti 46 tanečních umělců byla Margot Fonteyn, dále přijela baletní režisérka a choreografka Ninette de Valois a dirigent Geoffrev Corbett. Provedeno 8 baletů ze Sadler's Wellsova repertoáru od klasického »Labutího jezera« po moderní dílo, znázorňující život v glasgowském brlohu.

Divadelní a filmová ličidla
přípravky k líčení

Marie Mottlová, PRAHA XVI, SMÍCHOV,
VLTAŤSKÁ 28. - TEL. 459 07

MO-KU

Pozor!

PRAHA

Prodám větší množství
kulis a kostýmů

telefon 557-43

J E V I Š T Ě opět z prvotřídního materiálu
dodává známá a oblíbená firma

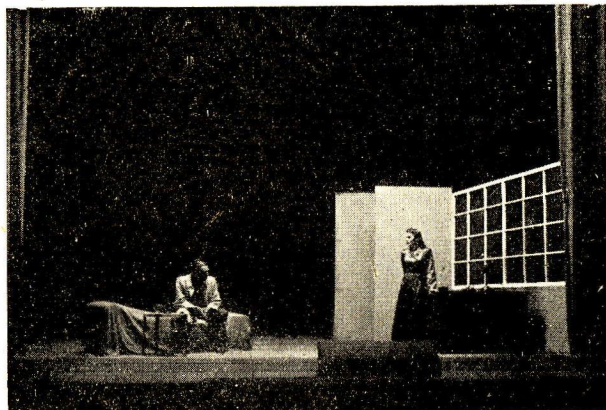
AVANTGARDNÍ DEKORACE,
HORIZONTY, OPONY a j.

A l o i s D R O B N Ý
uměleckoprůmyslové ateliery
M Í S T E K — T e l e f o n 6 3 9

Ing. arch. dr. Karel Lhota, profesor vyšší průmyslové školy v Praze, druhdy výtvarník městského divadla plzeňského (»Žižka«, »Sv. Václav«, »Křídový kruh«, »Komedie v kostce«, »Romeo a Julie« a j.) a vykladač staveb. slohů na hronovských školách, † 1. května 1947.

Předposlední výprava Ing. arch. dra Lhoty pro drama St. Przybyszewského »Pro štěstí« na scéně Spdo. v Dašicích v Č. (i XVII. Jiráskova Hronova 1947).

Dr MÍRA ČERMÁKOVÁ: **A opět vzácný host z Anglie v ÚMDOČ**

V pátek 5. září t. r. dostavil se k sjednané schůzce do kanceláří ÚMDOČ Mr. Marteau, business manager of Worlds Press News, Publishing Co Ltd z Londýna v zastoupení britského ochotnického svazu, aby si porozprávěl se starostou ÚMDOČ Josefem Hudečkem o ochotnické práci našich spolků, o naší organizaci, o činnosti vydavatelské, aby mohl informovat své přátele z Anglie. Doprovázel ho Dr Brabec z Prahy, který se ujal úlohy tlumočníka. Rozmluvě byl přítomen Ing Sommer-Rydván, red. t. l.

Pokusila jsem se zachytit v hlavních rysech otázky i odpovědi nejzávažnější, aby si naši čtenáři mohli sami udělat obrázek o zajímavé schůzce:

Mr. M. Britský ochotnický svaz chce vědět, zda ÚMDOČ pěstuje mezinárodní styky jako před válkou?

St. H. Čilé mezinárodní styky byly válkou dokonale přerušeny. Pokusili jsme se je loňského roku obnovit pozváním na mezinárodní konferenci do Mariánských Lázní, bohužel přihlásili se pouze Švédové a den před stanoveným termínem konference, kdy jsme již měli jiné dispoice, Francouzi. Schůzku jsme proto odvolali.

Mr. M. Britský svaz pozvání ani nedostal.

St. H. Pozvání ke schůzce doručila osobně Dr. Čermáková, která byla návštěvou v Anglii.

Mr. M. Před válkou bylo ustaveno Comité international pour les Théâtres populaires. Existuje ještě?

St. H. Činnost této mezinárodní organizace byla přerušena válkou a schůzka loňského roku měla za úkol ustavit nový výbor a obnovit její činnost.

Mr. M. Belgie byla také pozvána? Má totiž zájem o obnovení mezinárodní unie v Bruselu.

St. H. vysvětluje, že v této záležitosti došel z Holandska přípis Nizozemské ochotnické unie, která svolává na

A pak se rozpředla debata o organizaci ÚMDOČ, o jejím ustavení, počtu členských spolků, o školení a způsobu jeho provádění, o soutěži, festivalech a Hronově. Následoval výklad starosty, jakým způsobem a co se u našich souborů v soutěži klasifikuje.

Mr. M. V Anglii mají festival, ke kterému se sjede asi 15 — 20 spolků. Je vybrán jeden posudkář — odborník — který hned při hře všechno opravuje. Proti jeho výtkám nesmí býti námitky, neboť spolky mají stejná

Dochází k rozboru našich klasifikačních tabulek a ke zjištění, že v zásadě i v Anglii posuzují to, co u nás. Velmi zajímavé bylo zjištění, že v Anglii kladou největší důraz na řeč a Mr. M. říká: Herec může být ve všem dobrý, nemá-li dobrou řeč nebo není-li mu dobře rozumět, má úplnou ztrátu bodů.

19.—21. září mezinárodní schůzku do Rotterdamu. Na schůzku byla pozvána i ÚMDOČ, která se jí účastní svým starostou J. Hudečkem. Záštitu i pohostinství převzala holandská vláda, která též požádala naše ministerstvo školství o umožnění odjezdu delegace. ÚMDOČ v dopise, kterým účast přislíbila, se ohradila proti svolané schůzce a ohlásila písemně požadavek usídlení vedení mezinárodní unie v Praze, k čemuž má jako nejsilnější evropská organizace plné právo. Tento požadavek bude uplatňovat také ústně při konferenci v Rotterdamu.

Mr. M. Britský ochotnický svaz nemá zájmu na přesídlení unie do Anglie, uznává požadavky ÚMDOČ a ujišťuje, že anglickým zástupcům ochotníků je ze vzdálenostních důvodů lhostejné, v kterém místě na kontinentu bude unie umístěna.

Dělá vám to starosti, že je mezinárodní unie svolána do Rotterdamu?

St. H. Celkem ne, protože jsem přesvědčen, že nakonec to dopadne kladně pro nás.

pravidla, všem známá, a stejně se posuzují. Je u vás posudek vysvětlován obecně?

St. H. Letošního roku se tak stalo v Hronově při ukončení posledního kola celostátní soutěže.

Jak jsem již dříve uvedla, klasifikaci provádí jediný odborník, který je za každý večer posuzování honorován na našich penězích 1200.— Kės. Nemá-li spolek finančních prostředků, obrátí se na ministerstvo školství a dostane potřebnou subvenci. Na toto sdělení náš starosta z taktických důvodů nenavazoval, ani o našich poměrech finančních v tomto ohledu nevykládal. Je to přece jen zpráva pro cizinu. Zato konstatoval, že v tom je podstatný rozdíl mezi prací naší a jinde. Naši funkcionáři vykonávají své funkce jako čestné a nepobírají za to odměny. Vykonávají to vedle svého denního zaměstnání.

Na dotaz pak ukazuje snímky našich kamenných divadel ochotnických a vysvětluje, jak se k nim naše členstvo propracovávalo. Až se řeč přenesla na mládež.

Mr. M. U nás je velké hnutí mládeže naprosto nepolitické.
St. H. Naše ochotnické divadlo je přísně politicky nadstra-

nické vůbec. Našimi členy jsou příslušníci všech politických stran a pro všechny také hrajeme.

Hovořeno bylo dále o hrách náboženských, pašijových a projednána otázka našeho repertoáru, při čemž byly navázány styky překladatelské.

Po půldruhé hodině rozpravy se účastníci velmi přátelské schůzky rozcházel se slibem, že se 19. září sejdou v Rotterdamu.

JAKUB RYDVAN: Hronovské divadelní projevy

(Dokonč.)

Spdo. »Tyl« ze Železného Brodu učinil letošní zájezd do Hronova skutečnou manifestací úzkého přátelství obou těchto měst. Jeho vystoupení na prknech Jiráskova divadla s rozkošnou veselohrou »Velbloud uchem jehly« ve čtvrtek 21. srpna večer a v sobotu 23. srpna odpo. mohlo snad být divadelně méně nadnesené a tedy životně pravdivější a citovější. Osobní účast autora hry, gen. zdravotní služby dra Frant. Langra, který byl právě před několika dny jmenován národním umělcem a jenž se těšil značné pozornosti početného

publika, s povděkem kvitujícího zafazení tohoto lehčího žánru v přemíře vážného repertoáru cyklu, ovšem znatelně přispěla k jejímu vnějškovému účinku. Autor se pak na schůzce herců s festivalovou veřejností v salonku divadla přihlásil k proslovu, v němž zdůraznil svůj blízký vztah k českému lidovému divadelnímu hnutí i v zahraničí, kde v Anglii o něm také přednášel a vyvedl jeho světovou výjimečnost.

Mělnický Divadelní spolek »Vojan« sehrál v pátek 22. srpna večer a v neděli 24. srpna odpo. hru letos

jubilujícího sedmdesátníka, básníka mládí Fráni Šrámka »Měsíc nad řekou« a zhostil se svého úkolu oproti situaci v předchozí zemské soutěži co nejčestněji. A snad by bývala byla věcí na prospěch záměna v obsazení některých rolí. Ale i tak v celkově vyrovnaném jich souzvuku byla hodnota představení.

Konečně poslední hrou letošního divadelního cyklu hronovského byla Jaroslava Marie renesanční tragédie ze života slavného vláského tvůrce básnického veledíla »Osvobozený Jeruzalém« — »Torquato Tasso«. Při-

JOS. HUDEČEK:

Hrst dojmů z Holandska

Měl bych však správně začít s dojmy, které jsem získal dříve, než k cestě do Holandska došlo. Když totiž ÚMDOČ dostala pozvání k Mezinárodnímu kongresu ochotnickému do Rotterdamu na 19. až 21. září 1947, cítili jsme se dotčeni, neboť podle našeho názoru měla právo kongres svolat jen ÚMDOČ. Vždyť od r. 1926, kdy byla založena mezinárodní ochotnická organizace, byla to ÚMDOČ, která se o ni starala. A jen válka zastavila její činnost. Proto hned v r. 1946 pozvala ÚMDOČ státy, které byly před válkou členy této organizace, ke schůzce, která měla obnovit CIPTP (Comité l'international pour les Théâtres Populaires). Přihlášily se jen dvě organizace: Francie a Švédsko. Ke schůzce nedošlo a pozvání mělo být letos opakováno v předpokladu, že zmizely obtíže pasové, valutové a visové. A najednou toto pozvání. Přijali jsme je a ohlásili účast, ale hned s protestem proti ustavení nové organizace a s požadavkem obnovit starou. To jsme také hájili na kongresu a obhájili, jak je zjevné z toho, že v r. 1948 svolává ÚMDOČ mezinárodní kongres do Československa, aby zde byla provedena volba nového vedení. Zprávu o tom i o průběhu rotterdamského kongresu jsem podal ve 4. čísle Česko-

slovenského ochotníka a nemíním ji zde opakovat. Pokládám jsem však za nutné úvodem toto připomenout.

Pozvání jsme tedy přijali a dojmy přicházely a hromadily se. Jen to shánění pasů, při kterém nám bylo nápomocno pozvání holandské vlády a doporučení ministerstva školství a osvěty. Náš účetní tajemník by jistě dovedl vyprávět několik pohnutých historek, prožitých při pobíhání z úřadu na úřad, z banky do banky a byl jistě rád, když nám v den odletu odevzdal potřebné dokumenty i s letenkami a směněnými penězi. A odychl si: Proto, že to měl za sebou a proto, že se mu nakonec podařilo v poměrně krátkém čase překonat všechny překážky. A hodně mu pomohla dobrá vyřídilka.

S dr. Vaněčkem ze Zbraslavi, který mě doprovázel ve funkci tlumočníka, stáli jsme konečně před letadlem Královské holandské aerolinie, která si vzala za úkol dopravit nás do Amsterodamu. Tam si nás měli převzít holandsští přátelé a starat se o nás. Není jistě hanbou, přiznám-li se, že jsem byl před svým prvním letem a že jako železničář (to je moje vedlejší zaměstnání, aby bylo jasno těm, kteří si myslí, že jako starosta ÚMDOČ jsem placeným funkcionářem), zvyklý jezdit po pevné zemi na přesně vyznačené cestě, díval jsem se trochu nedůvěřivě na lesklé letadlo,

pravovaná *Div. jedn. »Jirásek« z Nového Bydžova* pro Hronov již roku 1942 a znemožněná nepřekonatelnými překážkami, objevila se teprve letos ve dnech 23. až 25. srpna večer na Jiráskově hronovské scéně. Provedení jevilo zřetelné stopy vytrvalého a houževnatého studijního úsilí i jeho výsledky zejména v dokonalé kresbě charakterové a bohaté inscenaci. Získalo od litoměřických jako letos na prvním místě se umístivši v odborné soutěži souborů z býv. království putovní cenu české zemské rady osvětové.

Pořadí her ze soutěže obecnstva,

vyhlášené při zakončení cyklu 24. srpna, bylo: 1. Vassa Železnovova, (Bratislava, cena MNV hronovského), 2. Torquato Tasso, 3. Ze života hmyzu, 4. Měsíc nad řekou, 5. Věc Makropulos, 6. Nová Oresteia, 7. Liják, 8. Velbloud uchem jehly, 9. Vina, 10. Pro štěstí. *Pořadí her v odborné soutěži* stanoveno: 1. Věc Makropulos (Ostrava, cena ÚMDOČ), 2. Vassa Železnovova (Bratislava), 3. Torquato Tasso (Nový Bydžov, cena české ZRO), 4. Měsíc nad řekou (Mělník), 5. Nová Oresteia (Rakovník), 6. Velbloud uchem jehly (Žel. Brod), 7. Vina (Bělá pod Bezdězem), 8. Ze

života hmyzu (Hronov), 9. Liják (Brno-Husovice), 10. Pro štěstí (Dašice v Č.). Porota z př. Hudečka, star. ÚMDOČ (předs.), Buřila, gen. taj. ÚMDOČ (za Čechy), prof. Minářika jako poradce poroty, Beneše (za zemí moravsko-slezskou) a dr. Rosenbauma (za Slovensko) vyslovila rakovnickému režiséru »Nové Oresteie«, Sl. Cónovi uznání za zvlášť dobré zvládnutí komparsu a využití scény právě tak jako hronovskému režiséru hry »Ze života hmyzu« Jos. Vavříkovi, kde byla uznána rovněž dobrá práce s komparsy, i když scéna nebyla dostatečně využita.

OTTO MINÁŘÍK: Kolem soutěže 1947

(Pokračování)

Probrali jsme nejvážnější položky aktiv. Ale každá bilance má také svá pasiva. A tato pasiva týkají se vnitřních záležitostí soutěžních.

Nevýhodou všech soutěží je, že z ní nevycházejí všechny soubory vítězně. Že se soutěží stanoví soubor nejlepší — ale také pořadí ostatních soutěžících souborů, z nichž jeden je dokonce poslední.

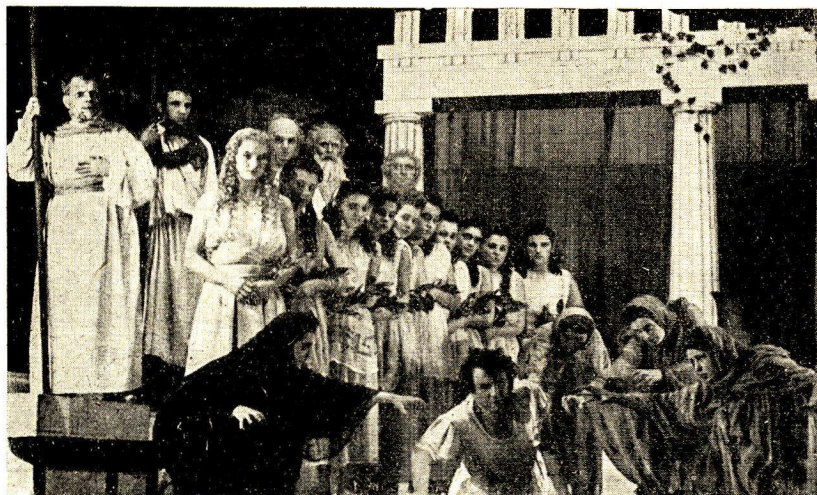
Soubory, které se dostanou do dílčí zemské soutěže, mají již za sebou dvě úskalí, jimiž proplyly se zdarem. Tato úskalí byla více méně v domácím prostředí, které dobře znaly. Nyní se dostávají do prostředí cizího, často jim velmi neznámého. Doma byli přítomni jejich zápolení pře-

četní jejich přátelé, příbuzní a ctitelé. V dílčí soutěži se setkávají s obecnstvem, příbuzenskými a přátelskými vztahy nezatiženým, ba často i k jejich výkonům nedůvěřivým. V tomto prostředí si musí přízeň obecnstva skutečně vybojovat. V obecnstvu jsou také mnozí ochotníci jiných souborů, organizovaných i neorganizovaných. Souborů, které neproplyly úskalím a nyní s různými pocity přihlížejí k výkonům těch, kteří nad nimi zvíťazili. Znáte a zkusili jste na sobě, jak dovede kritizovat ochotník ochotníka? K chvále však budiž přiznáno, že ochotník-divadelník dobrým výkonem brzy roztaje a jsa zpravidla citově založen, neskrblí pochvalou tam, kde výkon si chvály za-

kteří nás bez semaforů a výpravčích mělo donést k cíli. Trefí, netrefí? Je to přec jen odvaha pustit se do vzduchu s neznámými lidmi a věřit jim, že nás bez úrazu vyloží tam, kde nás měli jiní, neznámí lidé očekávat. Ale to už jsem seděl v letadle a připoutával se k sedadlu. To je takový předpis a nutno ho poslechnout. Snad proto, aby člověk nevypadl, kdyžby letadlo škobrtlo. Ono na rozdíl od vlaku je jistější ve vzduchu, což nelze o vlaku tvrdit. Jsou i jiné podstatné rozdíly. A musím přiznat, že by si dráha mohla v mnohém vztíh z letectví příklad. Třeba to, že nejsou v letadle místa k stání. Každý, když si zaplatí, dostane sedadlo a nádvkem k tomu velmi dobrou svačinku, podávanou s roztomilým úsměvem stewardkou letecké společnosti. Podtrhávám to »s roztomilým úsměvem«, neboť málokdy se setkáme s průvodčím vlaku, který by se tak roztomile usmíval. A také pořád nechce, aby se ukazovaly jízdenky. Ani se na ně neptá. Naproti tomu je ochotna vám odpovědět na každou otázku, týkající se cesty, krajiny atd. Tyto poznatky jsem měl ovšem, až jsem se aklimatisoval, neboť zas na rozdíl od dráhy, vyletěli jsme včas, na minutu. A než jsme se nadáli, viděli jsme již ruzyňské letiště hluboko pod sebou. Jen nějaké to zhoupnutí, jako když auto sjede do prohlubiny na silnici, nás přesvědčovalo, že letíme. To byl nejkrásnější dojem z celého kongresu.

Let. Myslím, že bych nedostatečně opakoval, co mnohem povolanější přede mnou napsali. Musím však přiznat, že to, co jsem viděl v biografu, nebyl švindl, ani filmový trik, nýbrž pravda. Dojmy, popsané letci, jsou rovněž pravdivé. Sedět u okna, dívat se široko daleko-hluboko, vidět střídání krajů, vznést se ze špatného počasí a nad mraky se koupat v záři nádherného slunce, vidět nebeskou modř a přemýšlet, zda visíme v prostoru, nebo se pohybujeme dopředu. Jen klidná řeč motorů vás přesvědčí, že mnoho koňských sil žene letadlo prudce vpřed, aby včas bylo na místě a dodrželo jízdní řád (a zas na rozdíl od dráhy).

Já vím, že je mnoho těch, kteří se v duchu ptají, jak mně bylo, zda jsem musil používat toho pověstného sáčku a pod. Odpověď: bylo mně krásně a dobře. Zvláštní pocity? Počáteční nedůvěřivost a pak absolutní odevzdání se do rukou p. strojvůdce — t. j. pilota. Chci tím říci, že to zůstane v zásadě stejné — ve vlaku nebo v letadle. V obou případech jsme závislí na těch, kterým jsme se svěřili a na různé náhody, šťastné nebo nešťastné. Ale něco přece prozradím. Měl jsem z počátku pocit, že jsem jistější v letadle nízko nad zemí než vysoko. Jako kdyžby to spadlo, že by to méně bolelo. Ale vysoko ve vzduchu je to klidnější. Vždyť jako laik byl jsem překvapen, když jsme vletěli do mraků, že to námi cloumalo

Z letošního XVII. Jiráskova Hronova.

Div. ochotn. jedn. »Tyl« Rakovník

Arnošt Dvořák:
Nová Orestiea
Tragedie c 3 děj.

Orestes (Sláva Cón) — Sbor starců — Sbor družek — Sbor litic

slouží — neodpustí však tam, kde jej výkon nespokojuje. Příbuzní a přátelé zpravidla odpouštějí svým miláčkům všechno.

Soubor, který proplul dvěma soutěžemi, přichází s určitým sebevědomím. Všichni účinkující slyšeli doma o své dokonalosti. Stojí nyní před poslední překážkou, která je dělí od vytouženého cíle: Ukázat své umění na prknech Jiráskova divadla v Hronově. Všechny tyto okolnosti způsobí, že celý soubor — včetně průvodců — propadá v den představení rozčilení a z něho plynoucí horečce.

Tento stav nejlépe zná ten, kdo jednou v živo-

tě se podrobil důležité zkoušce. Celou dobu se poctivě učil, svědomitě celou látku probral — a deset minut před zkouškou pojednou zjistí, že nezná ani slovo. Všechno jako by mu někdo z mozku vyrazil. A vzpomeňte si, jak vám je, když stojíte u vchodu, připraveni vejít na jeviště. Slovní text své role znáte zpaměti, na všech zkouškách jste jej plyně a bez pomoci memorovali — a pojednou máte vejít na jeviště a někdo vám vyrazil z mozku a z paměti ono první slůvko, s kterým vstoupíte do světél ramp. Mnozí z vás jste jistě tyto pocity prožili a víte, že ony pocity byly přechodné. Říkáme jim všeobecně tréma, ač

a letadlo bylo odporem mraků zjevně brzděno. To všechno bylo nové, ale po hodině letu pracovaly všechny smysly dokonale a ssály do sebe nové a nové poznatky a zážitky. Let nad Německem, autostrády, vypleněné lesy, rozbitá města, co vzpomínek na »nadrasu« a její běsnění i odplatu. Jaký dojem, když v záři zapadajícího slunce se letadlo neslo podél Zuiderkého moře, jehož hladina se změnila v obrovské zrcadlo. Země, pravidelně rozdělená kanály, nás ihned přesvědčila, že po třech hodinách letu jsme se dostali opravdu do Holandska a na celním úřadě letiště nám to dodatečně potvrdili.

Ovšem že nás nikdo nečekal. Ani nás to nepřekvapilo. Vždyť u nás, přijedeme-li na schůzi, málokdy nás čekají. Obyčejně hledáme na policejním úřadě (správně SNB), kde ta schůze asi je. A je to blízko, natož aby nás čekali tak daleko. Horší bylo, že ani vzkaz zde nebyl a z Amsterdamu do Rotterdamu je jen asi 70 km. Pěšky to bylo pro ty, kteří si zvykli na letadlo, poměrně daleko. A byla již tma, poněvadž jsme si cestou pošoupali ručičky hodinek o hodinu zpět. To prý je takový zvyk, který se napravuje na cestě zpět posunutím ručiček zase o hodinu napřed. Ale královská holandská aerolinie se nás ujala a nabídla nám pohodlný autokar, který pravidelně spojuje obě jmenovaná města.

Tyhle aerolinie jsou vůbec instituce, které vám vždy velmi ochotně pomohou. »A vždy s úsměvem«, přes všechen letecký chvat. Dopravily nás tedy do Rotterdamu a ještě nám daly možnost shlédnout Haag, snad nejkrásnější holandské město, v noci za umělého osvětlení pohádkově vypadající a Utrecht, obě města dobře známá už ze školní průpravy. Hladké autostrády, vymoženost, kterou bychom u nás nutně potřebovali, byly milým překvapením, tak jako poznání, že auta mají klaksony jen proto, že to předpisuje policejní řád a že řidiči aut nesmějí se hádat a nadávat, že tramvaje ani jejich zvonění není skoro slyšet, že nejsem boje o vstup do nich, že je všude čistota až zarážející (pro nás) a že na rande se jezdí na kole. Jiným překvapením je, že Holandsko není zemí větrných mlýnů, jak jsme se učili a Donu Guichotovi by dalo dnes velkou práci nalézt si nějaký. Ale s tím by asi nesměl bojovat, aby se nedostal do rozporu s památkovým úřadem. (Bohužel jsem nezjistil, mají-li ho).

V Rotterdamu nás čekalo další překvapení: zas žádný vzkaz, nikdo nečekal a nocleh nám aerolinie sehnaly po dlouhém telefonování v přístavním hotelu. Odpoledne jsme byli v Praze a večer, po pěti hodinách cesty jsme se ukládali o hladu do postele, o které jsme zjistili, že je stejná jako u nás a spí se leže, tak jako spíme my — doma.

je to jenom takový malý náznak skutečné trémy.

Tento náznak okamžitě pomine, jakmile nám profesor položí první otázku nebo jakmile nás osvítl reflektory a my ucítíme pod nohama podlahu jeviště. Každý jistě věří, že na takové soutěžní představení se soubor nejen těšil, ale také pečlivě připravoval. Všichni členové souboru se snaží podat nejlepší výkon, vždyť vědí, že záleží na každém slůvku, na každém okamžiku hry a na každé okolnosti, která jim bude buď přičtena k dobru nebo k tíži. Mezi diváky sedí totiž posudkáři ÚMDOČ, aby podaný výkon posoudili, srovnali s výkony ostatních souborů a stanovili pořadí všech soutěžících souborů, počínaje nejlepším a konče nejslabším. Na těchto posudkářích záleží, jak představení zhodnotí. V jejich moci je, soutěžící soubor dát na první, ale také na poslední místo.

Postavení posudkářů je těžké. Vědí, že se nezavděčí — vědí dokonce, že se nezavděčí většině. Do Hronova se ze všech soutěžících souborů může dostat nejvýše 8 — soutěží jich 35. To znamená, že 8 souborů bude prohlašovat posudkáře za dokonalé, ale 27 souborů nabude o nich mínění velmi nepěkné. Vždycky o nich soudili, že jsou to lidé příjemní, milí — ale nyní je teprve poznali v pravé podobě. Každý divadelník je člověk založený citovějšího než obyčejný, normální člověk. Projevuje bouřlivěji svou přízeň, ale také i svou nepřízeň. Je pochopitelné, že odsudek jeho výkonu se ho dotýká mnohem silněji, než koho jiného. Cítí, že mu bylo ublíženo a ihned hledá příčinu. Nikdy — aspoň v první chvíli — jí nehledá v sobě, ve svém výkonu — ale vždycky nepříznivé posouzení jeho výkonu způsobily vlivy vnější. Kdybych měl ze svých mnohaletých zkušeností uvádět nyní, co všechno bylo v prvních chvílích posudkářům přičítáno — každý by se podivil. — Ale dosavad, až na jediný případ, přihlásili se později všichni pachatelé s omluvou, vyčítajíce si rozčilení, zklamání a podobné vlastnosti, které jsem si uvědomoval již tehdy, když svá provinění pronášeli. Dnes již posudkáře ÚMDOČ chápe mnoho těch, kteří posuzují představení okrskových a krajských soutěží. I oni se vydávají v nebezpečí výčitek, že z těch nebo oněch důvodů posuzovali představení vadně. Doporučuji všem, kteří touto nemocí trpí, aby si uvědomili, že i posudkář je pouhý člověk a že svou odpovědnou činnost koná právě tak obětavě, jako ten, který se ukazuje na jevišti. Rozdíl je jen v tom, že jeden sklízí úspěch a druhý výčitky.

Zmiňuji-li se o této okolnosti při letošní soutěži 1947, není to náhoda. Bylo to právě letos, kdy se objevila celá řada domněle poškozených nespokojenců, kteří svůj neúspěch přičítali jen a jen posudkářům. A co všechno si nevymýšleli. Ba

Postavy z Dvořákovy »Nové Orestei«, provedené rakovnickým »Tylem« v Hronově: Orestes (Sláva Cón) — Aigistos (Jiří Vopršál) — Klytaimestra (Inka Liebscherová).

i dopisy psali o tom, jak jim bylo ublíženo. Nejhorší ovšem bylo, že šířili nedůvěru k těm, kteří je posuzovali. Ať to bylo v okrsku, kraji nebo v zemi. Ale ta nedůvěra nebyla jen k posudkářům, ta nedůvěra se dokonce rozšířila i na všechny ochotníky — řekl bych, že nakonec nepokládali ani sami sebe za hodné důvěry. Vyskytl se i návrh, aby posudkáři byli nečlenové ÚMDOČ. Při čtení tohoto návrhu jsem si vzpomněl, jak stavové čeští si vybírali krále cizince. Nedůvěrovali si, že by mezi nimi byl vhodný vládce, hledali ho mezi cizími. Mohli mít vládu věcí svých ve svých vlastních rukou — ale byli si vědomi, že cizinec je lepší! Budeme i my takoví? Jsme snad sdružení lidí — a je nás hezký počet — z nichž není možno ustanovit několik málo lidí, kteří by měli plnou naši důvěru. A poctíme svou důvěrou bezevšeho nečlena ÚMDOČ, o němž víme, že je člověkem stejných vlastností, jako jsme my, ale proti nám má tu výhodu, že není členem ÚMDOČ? Nedělá pro ochotnictvo nic, nemá ani na ochotnickém divadelnictví zájem, nemá k němu vztah a dívá se na jeho práci s určitým předsudkem — ale pojednou dostává důvěru poražených! Pokud bude možno, budu vždycky hájit zásadu, že ÚMDOČ je dnes po všech stránkách organizace soběstačná. Vládu svých věcí si ponechá ve svých rukou a všechny své záležitosti bude si spravovat sama,

Divadelní
nakladatelství
a knihkupectví

MARIE ŠVEJDOVÉ, dříve F. ŠVEJDY,
Ú.Psp. 34863 PRAHA I, CELETNÁ 25 Tel. 646 72

Opatří a dodá ochotně každou knihu pro divadlo nebo o divadle, která je na knihkupeckém trhu. Sloužíme ochotnictvu ochotně, přesně, pohotově.

Divadelní dekoraci a stojky dodá

JOSEF MIKOVEC, divadelní odborník

PRAHA XIX, SEDLEC 72

protože ve svých řadách má celé pluky schopných, důvěryhodných a krajně obětavých jedinců.

Vada je v těch, kteří důvěru z průhledných příčin ztrácejí. Ale i pro ně je omluva: Poslední léta žijeme v době, kdy důvěra v dobrého člověka je rafinovaně podkopávána. Pět let protektorátu zanechalo v našich duších stopy, které je třeba odstranit. Jsou v nás, aniž bychom si je uvědomovali. Pamatujete se ještě, jak jsme často chodili kolem sebe na ulici, v zaměstnání, v úřadech a nedůvěřivě se prohlíželi. Pamatujete se ještě, jak dva, tři lidé, stojící v hloučku, umlkali, když jsme se k nim přibližovali. Pamatujete se ještě na jejich nedůvěřivé pohledy? Myslíte, že tato 5 let pěstovaná nedůvěra mohla se z našich niter ztratit přes noc? A do této půdy přišlo poválečné stranictví. Bylo mnohými dychtivě přijato a nedůvěra českého člověka k českému člověku jen posílilo. V stranických denících čteme denně hanlivá slova o nejlepších lidech, členech našeho národa, jen proto, že náleží k jiné politické straně, než pisatel.

Podkopává se v nás důvěra v dobrého člověka se všech stran. Můžeme se divit, že v duších slabých lidí a lidiček nalézá tato setba živnou půdu? Jsou lidé, kteří s rozkoší přijímají pověsti, hanobící významné lidi a ještě s větší rozkoší hanlivé pověsti dále šíří. Bylo tomu tak vždycky, ale v dnešní době se tato plesnivina rozbujela velmi povážlivě a zasahuje i do kruhů, které jí byly dosud ušetřeny. Jen silní, čistí členové dnešní naší společnosti, u nichž převládá rozum, zůstávají ušetřeni a nedotčeni touto nákazou, která se šíří jako morová chřipka.

Není možno jenom přihlížet a nesnažit se o nápravu. Stále a stále slyšíme, že se všichni máme přičinit o krásnou budoucnost českého člověka. A co je základem této krásné budoucnosti? Především naprostá důvěra v dobrého člověka. — Dokud nás tato víra nepronikne, nenastanou nikdy doby, v nichž by mohlo každému vyrůst blaho a štěstí. Je možno v otráveném ovzduší žít zdravě? V něm vydrží jen organismus nesmírně odolný, organismus, od vzniku silný a zdravě pevný — všechno ostatní hyne. Chceme-li, aby všichni byli šťastní, musíme vytvořit ovzduší, v němž by i nejslabší, nejchoulostivější organismus mohl žít, neživořit, ale plným životem se využít. Je v naší moci, aby toto ovzduší se vytvořilo vyplněním oné nedůvěry, do našich niter vseté, která dovolí, abychom o svých lidech bez doložených důkazů smýšleli křivě.

(Dokonč.)

MARIE BOUČKOVÁ: Hronovské trásničky

Letošní hronovský festival vyzněl neobyčejně zdařile, nejen provedením vybraných her, ale hlavně bezvadnou organizací, na kterou může být ÚMDOČ právem hrda. Však v deníku »Práce« psal div. referent, že pořadatelské meziny festivalu dem. mládeže v Praze (divad. odbor) by se mělo poučit u ochotnictva, jak se pořádají div. festivaly, aby nenastala kolise.

Novinkou, letos zavedenou, bylo vítání div. souborů rozhlase. Hned jak vystupovali hosté z vlaku, hlásil městský rozhlas jejich příchod a sledoval cestu z nádraží. MNV v Hronově vyšel návštěvníkům vřemostně vstříc. Hlavně umožnil jim stravování. Náleží mu za to náš dík.

ÚMDOČ měla přehledně uspořádanou propagaci svých publikací za výkladem jednoho obchodu. Pěkně se tu vyjímal barevná paleta obálek ochotn. časopisu »České lidové divadlo« vedle brožur a nově vydaných her péčí Div. Matice. Také jsme zde viděli putovní ceny Jiráskova Hronova pro vítězný soubor s připravenými štítky pro jména vítězů. Ještě 9 štítků čekalo na vyplnění.

Každý den jsme sledovali se zájmem výměnu vlajek na průčelí Jiráskova divadla. Za festivalu se tam vystřídalo 12 vlajek českých a moravských měst a vlajka města Bratisla-

vy. 12 vlajek na průčelí a 12 věnců na Mistrově hrobě, položených v tiché vděčnosti!

Poměrně málo jsme letos viděli reklamních tableau a podobizen sólistů ve výkladech. Je to snad tím, že i bez reklamy je divadlo každý večer vyprodáno, nebo jsou snad dnešní mladí méně ješitní, než generace minulá?

Letos se zase mnoho debatovalo, či jak říkají v Hronově »poudalo« na lavičkách pod lípami. Kritiky her byly často hodně přísné a zvláště »damské osazenstvo« ostře kritisovalo předvedené toalety v té či oné hře. »Víte,« povídá jedna kritička, »já myslím, že se červené kostkované šaty k rudým vlasům nehodí, režisér by si měl takových věcí všimnat.« Myslím, že měla pravdu. Proto, režiséři, pozor na harmonii barev u dámských toalet a vlasů!

Letos byla pořádána řada zdařilých výletů autokarem i pěšky. Krásné počasí zvyšovalo náladu výletníků, kteří při svém návratu velebili západ slunce nad horami a honem si obžadovali »řízek s brambory«.

Ve Velkém Dřevíči u Hronova pořádali hasiči »Benátskou noc« na koupališti. Nechyběl tu ani »Most vzdechů« a »Dožecí palác«, který

přímo oslňoval svou bělostí. Jeden z našich výtvarníků neodolal a prohlédl si materiál zblízka. »Lidičky,« povídá nám, »vždyť ono je to uděláno z překližek, z takového vzácného materiálu. Pane Bože, tak je mít, to by bylo stojek!« Inu, každý máme nějaké to zbožné přání.

Zbývá ještě trásnička o hronovském divadelním obecnstvu. K jeho chvále dlužno poznamenat, že i v největších parnech, kdy pobyt v divadle nelákal, bylo divadlo naplněno do posledního místečka. Ale chodilo se do divadla zase pozdě, jako loni. Vyprodané divadlo ještě 5 minut před určeným začátkem zelo prázdnotou. Dále zaráželo, že obecnstvo tak divadelně vyspělé, jak se dá o hronovském publiku předpokládat, dovede tak nadšeně tleskat herečce, která tolik přehrává svou roli.

Zde se zase ukázalo, že obecnstvo miluje jevištní komiku, i když je zřejmě přehnaná. Slyšeli jsme v obecnstvu hlasy, které by si přály, aby příští Jiráskův Hronov vyzněl ve znamení veseloher. Je jisto, že by to byl vděčný, ač ne snadný úkol. Veselohra není dram. útvar právě nejlehčí. Rada českých veseloher, mezi kterými by nesměla chybět královská veselohra »Noc na Karlštejně«, na hronovském jevišti. Mohlo by se o tom uvažovat. Hlas lidu — hlas Boží!

FX: Rudolf Weinert zemřel před desíti lety

Někdy v roce 1925 jsem se s ním setkal po prvé. Pochopitelně, že to bylo při schůzi Pražského okrsku, jehož byl Weinert tehdy předsedou. A jeho osobnost mne ihned zaujala: Postava spíše hrmotná, »tátovský« plnovous, dobrácký úsměv a nezbytné viržinko. Bez velkých obřadností řídil tehdy osudy Pražského okrsku a pokud vím, jeho oblíba v řadách pražského ochotnictva byla značná. A pak jsem měl příležitost s ním spolupracovat. A poznal jsem, že první dojem byl skutečně správný. Weinert byl opravdu dobrákem zlatého srdce. Nikdy nikomu vědomě neublížil, ačkoliv jemu bylo často ubližováno. Ale byl přitom i bojovníkem: Otevřeným a poctivým. Nebál se zasadit ránu, když byl přesvědčen o její nutnosti. Dovedl však také ránu přijmouti. A v tom se podstatně lišil od celé řady jiných, kteří těchto vlastností neměli.

Jeho láskou a životem bylo ochotnické divadelnictví. Již od mládí, v době, kdy horečný kvas politického a sociálního úsilí o vytvoření pevných základů opravdové české společnosti ho přivedl do řad omladinářů. Velmi záhy ho vidíme při práci v ochotnickém spolku »Klicpera« v Karlíně, kde pracuje jako herec, režisér i organisátor. Pak se s ním setkáváme v karlínském »Mošnovi«. V té době již se zajímá o otázky organizační všeobecně a kolem r. 1900 vstupuje do řídkých řad těch, kteří tvořili osudy ÚMDOČ. V roce 1902, kdy byly zřízeny župy, stává se vedoucím činovníkem Pražské župy, ze které byl později vytvořen Pražský okrsek. A jeho schopnosti a pracovní elán ho předurčily i pro nejvyšší místa ve vedení ÚMDOČ, kde se stal generálním tajemníkem v době, která znamenala pro ÚMDOČ dobu největšího organizačního vzestupu. Jezdil po schůzích, přednášel, domlouval, nabádal a radil. Snad ani vůbec neměl soukromí, poněvadž vedle toho byl i činným v odborové organizaci železničářské a rybářské. To byl jeho druhý koníček. A když se vynořila myšlenka založení Družstva pro postavení Tylova domu, nechyběl Weinert ani zde.

Pro svoje skutečné a nepopíratelné zásluhy byl jmenován čestným členem Pražského okrsku, v němž působil dlouhou řadu let, naposledy jako jeho předseda, ale i Matice. Neměl, pokud vím, nepřátel, a přece podivuhodná shoda okolností

způsobila, že po 35leté činnosti organizační odešel v r. 1935 jako člověk, jemuž bylo ukřivděno. Snad budoucnost jednou ukáže, co bylo vlastní příčinou této křivdy, jsem však přesvědčen, že památka Weinertova před soudem budoucnosti čestně obstojí.

Od jeho odchodu z Matice jsme se s Weinertem již téměř vůbec nestýkali. Chápu, že mu jistě bylo líto, jakým způsobem z aktivní činnosti odešel. A snad i to vedle těžké choroby přispělo ke značnému zhoršení jeho zdravotního stavu. 18. 6. 1937 dotrpěl a 21. 6. 37 jsme ho doprovodili na jeho poslední cestě. Vroucí a přesvědčený vlastenec nedočkál se již těžkých a dusných let okupací, která zahubila mladý život jeho nadějného syna, prof. Weinerta. A snad tím způsobem ušel stejnému osudu, jaký stihl celou řadu jemu podobných. Ochotnictvo, a zejména pražské ochotnictvo zůstalo jeho památce mnoho dlužno: Věřím, že přijde doba, kdy i tento dluh bude čestně splacen.

KRÁTCE O MNOHÉM

40 let ochotn. činnosti Jendy Lišky.

Jen kdo je veřejně činným, může posoudit, co znamená 40 let práce pro organizaci. Zřídka se setkáváme s tak vytrvalým, houževnatým pracovníkem, aby přes překážky, neúspěchy, ba i nevděk pracoval nezištně dále. Takovým vzorem byl a je vždy usměvavý, klidný a rozvážný Jenda Liška, který Tylovu káru táhne již

plných 40 let nejen jako herec, ale i jako neúnavný organisátor ve své jednotě a v Pražském okrsku. Stál u jeho kolébky, byl svědkem jeho růstu i stagnace, řadu let jednatelem a od roku 1924 je nepřetržitě členem okrskové rady. Za svého působení vytvořil celou řadu zdařilých hereckých postav, řídil dramat. literární soutěž P. O. a vydávání div. her. Nikdy neopomenul příležitosti,

aby se neúčastnil práce, která prospěla ochotnické myšlence. Škoda, že dnešní doba nemá už tak zanícených ochotnických činovníků, kteří nelituji věnovati všechen svůj volný čas uslechtilé a krásné myšlence. P. O. v uznání práce jmenoval Jendu Lišku již v r. 1931 čestným členem. Dnes znovu vzpomíná a uznává jeho zásluhy a při jeho 40letém významném jubileu udělil mu diplom čest-

ného uznání. Přejí svému dlouholetému spolupracovníku, aby každá jeho cesta a krok k práci vedly k úplnému zdaru, zejména pro rozkvet myšlenky ochotnické. J. R.

Čtvrt století...

... je tomu, co mezi ochotníky přišel muž, jehož jméno vystihuje velmi dobře i jeho chování. Je to Evžen Pokorný. Plyných 25 let jest činný jako herec ochotník a režisér. Jeho láska k divadlu jest bezmezna. Již jako mladý úředník lnul k divadlu a služebně přidělen do Brandýsa nad Labem, vstoupil do tamějšího ochotnického spolku, jehož trvání dávno dovršilo 100 let a s ním po prvé účinkoval ve hře »Válka v míru« dne 3. září 1922. Později se stal režisérem a jednatelem tohoto spolku. V roce 1926 přišel do Prahy a byl činný v divadelním kroužku Hradní stráže, kde hrál pohádky. Nejen pro pražské děti, ale také na zájezdových představeních. Mnohokrát i v Lánech, sídle pana presidenta Osvoboditele T. G. M. Dnešní ministr zahraničí Jan Masaryk, býv. knihovnice pana presidenta Dr. Kašparíková a mn. j. by mohli říci o lásce Evž. Pokorného k dětem. Okupace přerušila jeho divadelní dráhu na krátkou dobu. Hradní stráž

se rozpadla a Evž. Pokorný se snažil získati kruh přátel divadla jinde. A našel. V r. 1940 přišel do div. spolku »Náš klub« a zde již 21. května t. r. hrál v prvé hře tohoto spolku »Příklady táhnou« (Piskor). A od té doby jako vedoucí režisér je vzorem neúnavné trpělivosti a vzorného kamarádství. Odrostlý již mladickému věku, s prošeďivými skráněmi hraje ještě dnes pro naše malé diváky. Často mu závidíme chvilky radosti, které prožívá. Některé z dopisů od jeho věrných návštěvníků jsou nejlepší kritikou jeho herecké vyspělosti. V činnosti rejižní nezná chvilky oddechu. »Scéna živého slova« (dříve »Náš klub«) připravuje nyní jubilejní představení k jeho »pěťadvacitce«. Bude jím Lope de Vega: »Sedlák svým pánem«, v němž sehraje stěžejní úlohu sedláka Juana. Je tomu tedy čtvrtstoletí, co Evžen Pokorný začal jako nadšený ochotník. Čeho víc mu můžeme přát než aby ve zdraví, síle a tvůrčí práci vedl s námi ještě několik těch pěťadvacítek.

Miloš Vosolobě.

Ustavení Karasova okrsku ÚMDOČ v Tišnově.

Přípravný výbor, složený ze zástupců rady ochotnických spolků na

Tišnovsku a ustavený již 5. ledna t. r., svolal po schválení stanov na den 29. června 1947 ustavující valnou schůzi do hotelu Vachek v Tišnově. Na této schůzi, které byl přítomen M. starosta ÚMDOČ z Brna Š. Čáp, byla po obšírné diskusi o situaci v divadelnictví zvolena užší i širší okrsková rada Karasova okrsku. Předsedou byl zvolen M. Trmač z K. V. J. - Tišnov, m. předs. B. Záludský z »Rozkvetu«, Chudčice, jedn. Jos. Růžicka z STO - Tišnov, pokl. Al. Pleva z STO - Tišnov. Členy širší rady byli zvoleni: J. Hála z SDO - Lažánky, L. Špaček z »Květnice« - Předklášteří, Fr. Muzikář z Kuřimi, H. Herman z SDO »B. Chlad« z Vev. Bitýšky, V. Filka, SDO »Svornost« ve Svinosicích. Ostatní spolky budou vyzvány, aby jmenovaly své zástupce. Karasův okrsek sdružuje nyní 9 ochotn. spolků, které jsou skutečně v činnosti. Okrsk. rada očekává, že v zájmu dalšího vzestupu ochot. div. činnosti se organizačně připojí další spolky na Tišnovsku i Novoměstsku. K. C.

K insertu fmy E. Beaufort na poslední straně obálky tohoto čísla ČLD upozorňujeme, že dodatek insertu, týkající se slevy pro objednavatele, je bezpředmětný.

VII. Klicperův Chlumec.

Před desíti lety podařilo se mi přesvědčit chlumecké ochotníky, že je povinností probudit zájem o dílo chlumeckého rodáka V. K. Klicpery a každoročně připomínat, že Klicpera je zakladatelem české veselohry a učitelem J. K. Tyla. Založeny byly Klicperovy Chlumce. Z nepatrných počátků rozrostly se v mohutné ochotnické slavnosti, jichž význam uznávají odpovědná místa a hlavně ÚMDOČ. K letošnímu slavnostnímu zahájení sjelo se tři sta ochotníků Bozděchova okrsku, pozdraveno předs. MNV R. Chyřchem a předs. VII. Klicperova Chlumce O. E. Leskem. Bouřlivě zdraven promluvil k ochotnictvu starosta ÚMDOČ J. Hudeček, který zavázal přítomné k odpovědné práci v příští sezóně a kladl všem na srdce, aby prýsným a pro ochotnictvo osobitým výběrem her prokázali, že lidové divadelnictví české má vysokou úroveň. Připomněl, že právě Klicpera uváděn byl ochotníky, kteří nedopustili, aby jeho díla těla v zásuvkách, kam je odsoudilo oficiální divadlo. Ani dnes není situace lepší. Proč hrát jenom hry, poznamenané září oficiálních scén. Vždyť ne každá z těchto her zasluhuje tolik pozornosti, kolik je jí věnováno. Máme s dostatek dobrých ochotnických autorů. Je potřeba jejich díla uvádět na jeviště. Aby tato díla nezůstala v rukopisech, ale aby byla ochotnictvu zveřejněna, přistupuje ÚMDOČ k vydávání své vlastní a hodnotné knižnice divadelní a tu bude na ochotnictvu, aby tyto hry hrálo. Pomůže tak českému dramatu objevovat nové talenty a ukáže, že v řadách lidových divadelníků jsou nejen dobří herci, ale i dobří dramatici. Neboť všechny naše cesty musí vésti láska k národu a jeho štěstí. Dlouhotrvající potlesk byl projevem díky starostovi J. Hudečkovi, ale byl také díkem za práci jeho a celé ÚMDOČ, která má dnes za sebou tři sta tisíc oddaných přátel, kteří jsou ochotni svoji lásku projevit i činy. Předseda Bozděchova okrsku J. Veselý tlumočil díky všech přítomných a když hostitel Lesk vzpomněl, že Klicpera to byl, který národu vychoval Tyla a Škroupa, skladatele naší nejkrásnější pís-

ně, přeplněná starobylá zasedací síň se naplnila vroucně znějící, ale i závazně slibující písní Kde domov můj. Dlouhý průvod odebral se k pomníku básníkovu, kde předsednictvo okrsku položilo věnec. Předseda B. o. J. Veselý promyšleným proslovem připomněl, co pro ochotnictvo znamená dílo Klicperovo.

Překvapením pro všechny účastníky bylo nové chlumecké přírodní divadlo. V centru městečka leží jakoby starořecký amfiteatr, který ve ztemnělé noci v dokonalé akustice dává rozezvučet z ochotnických úst krásné písní mateřštiny. Toto přírodní divadlo je nový ochotnický objev, který jistě bude v příštích letech náležitě využit. Pojme tři až čtyři tisíce diváků. Ovšem ty malé městečko nedodá. Ale tak, jako Hronov se stává Mekkou ochotnictva, kéž se stane Klicperův Chlumec Medinou!

V zahajovacím představení »Vojan« z Mělníka zahrál V. K. Klicper »Hadrjána z Rímsu« tak svěže, jak Chlumec Klicperu ještě zahrát neviděl. Soubor mělnických se představil jako prací skloubený kolektiv, kde každý rád přiložil ruku k dílu, kde nebylo hvězd, kde byli jenom velmi dobří ochotníci. Útok mělnických na pohár Klicperových Chlumců byl dravým nápojem. Škoda jen, že účast obecenstva byla na po prvé tak malá. Prý každý již Klicperu zná. Tak jako zná každý klasika Šmetanu a přece jde znovu a znovu na jeho »Prodanou«, může každý znovu a opět vidět a slyšet klasika Klicperu, protože co představení, to nový objev. A právě, že obecenstvo se připravilo o toto představení, těžko mohlo potom porovnávat výkony a stanovit absolutního vítěze.

Faltysova »Veronika« v podání Vrchlabských byla ukázkou ochotnické práce v pohraničí. Je to mladý soubor, který jistě koná dobrou osvětovou práci za ne zrovna nejlepších podmínek. Pokud výběru hry se týče, pak bych rád poznamenal, že sto let starý Klicpera zvitězil nad Faltysem.

O. E. Lesk. (Dokončení)

Redakce opět upozorňuje, že za obsah insertů nemůže ručit.

»ČESKÉ LIDOVÉ DIVADLO.« Za redakci odpovídá Jakub Rydvan (inž. V. Sommer), Praha II, Pštrossova 22. Redakční kruh: Anďela Bočková, Dr. Míra Čermáková, J. V. Gsöllhofer, Jos. Hudeček, V. Kasal, Otto Minářík. — Vychází desetkrát ročně, vždy 15. každého měsíce (kromě letních měsíců). Vydav. a nakl. je Ústřední Matice divadelního ochotnictva českého v Praze II, Spálená 11 (telefon 352-91), kde je též administrace. Jednotlivá čísla 5.— Kčs, celoroční předplatné 50.— Kčs i s pošt. — Novinová sazba povolena řed. pošt. čís. I-A-7-2372-OB, 23. ledna 1947. Dohlédací úřad pošt. Praha 25. Tiskne Československý Kompas, Praha-Smíchov, Plzeňská 66. — Nevyžádané rukopisy redakce nevrací, nebyla-li připojena oznamovaná obálka. Otištěné se honoruje. Přetisky jen s udáním pramene. — Reklamace nedošlého čísla se vyřizují jen do 14 dní po vydání čísla následujícího. — V komisi Div. knihkup. a naklad. Ot. Růžický, Praha II, Karlovo nám. 30.

Půjčovna divadelních a maškarních obleků a národních krojů
M A R I E T V R D K O V Á
PRAHA XI • GRÉGROVA 16 • TELEFON 519-26

Jednotné spolkové tiskopisy: „Čechovy vzory Kolín II, schváleno ÚMDOČ“

FRANKLOVA divadelní ličidla
PRAHA II, LAZARSKÁ 5
Závod staré divadelní tradice - Tel. 274-40, 550-72

JAN WERNER

odborný závod hudebninami

PRAHA XII, VINOHRADSKÉ NÁM. 3
Telefon číslo 291-83

RAZÍTKA

pro ochotnické spolky
se znakem Ú M. D. O. Č.
Vám zhotoví firma:

KUBIAS

PRAHA II, SPÁLENÁ ULICE 30
Telefon čís. 251-15, 315-71

Čtěte

»Zprávy ÚMDOČ«

Ochoťníky vzorně obslouží

JIŘÍ SEDLÁČEK,

půjčovna divadelních a maškarních kostymů

PRAHA II, VODIČKOVA 5

TELEFON 294-96.

**MAŠKARNÍ, DIVADELNÍ
A FILMOVÝ ZÁVOD**

AŽA HUŇKOVÁ, Praha I,

Ovocný trh číslo 17. - Telefon čís. 374-74

Zvláště doporučuji své oddělení dětských kostymů pro veškeré pohádkové hry i dětské slavnosti. Pro moderní operetu a revui možno obdržeti u nás celé skupiny girls a boys v různém provedení a snažíme se vyhověti P. T. cvičitelům tanců v jejich žádostech.

UMĚLECKÝ ZÁVOD PRVÉHO ŘÁDU.

POZOR! OCHOTNÍCI – ŽIVNOSTNÍCI!

*Inserujte v „Českém lidovém divadle“,
jest to výhodné a podpoříte i svůj časopis!*

Informace: Insertní oddělení ČLD, Praha II, Spálená 11, telefon 352-91.

*Nezapomenutelné postavy českého divadla znovu
ožívají v knihách nestora české divadelní kritiky*

KARLA ENGELMÜLLERA

Z letopisů českého divadelnictví

Kniha první: Úvahy, dojmy a vzpomínky

108 ilustrací na zvláštních přílohách

Cena brož. 160 Kčs, váz. 190 Kčs

KAREL ENGELMÜLLER

O slávě herecké

Z letopisů českého divadelnictví II

128 ilustrací na zvláštních přílohách

Cena brož. 150 Kčs, váz. 180 Kčs

**Karel Engelmüller je povoláným vykladačem
o životě a díle významných herců Národního
divadla. V jeho díle je zachyceno vše, co tvoří
historii českého divadla za několik desetiletí**

U VŠECH KNIHKUPCŮ

JOS. R. VILÍMEK, PRAHA II, SPÁLENÁ 15

Filiálka v Bratislavě, Palackého 2

JEVIŠTĚ

půl století zařizuje fa

FRANT. FERT.

veř. obch. spol.

BRNO - HUSOVICE

Telefon 125-06

Založeno 1894

Od října obdržíte u všech knihkupců neb přímo v nakladatelství

E. BEAUFORT, a. s., národní správa, Praha II, Jungmannova 15

WILLIAM SHAKESPEARE:

MACBETH

Nové přebásnění O. F. Bablera. Frontispic J. Jaška. 92 stran. Brožované Kčs 48.—

MACBETH je zkušebním kamenem pro ty, kdo chtějí vytvořit
nebo studovat velké postavy. Hra sama je pokládána za nejmo-
hutnější Shakespearovo dílo. Nový překlad je stylově čistý, diva-
delně účinný a zvukově malebný. I tam, kde se nelze odvážit
provedení hry, poslouží kniha jako zkušební materiál pro režiséra
i herce.

Při zásilkách pro spolkové knihovny žádejte obvyklou slevu
(pouze při objednávkách přímo v nakladatelství). Jinak za plnou
cenu u kteréhokoli knihkupce.